

се преобразих в същество почти диво, жестоко и не-
лепо. Изгжиченост в учтивост и светско обржжение
заедно с французки език усвоих, а служившите ни
в корпуса войници ние всички ги сметаме за
сжщински скотове, и аз тжй сжщо. Аз, може би,
повече от всички, защото от всичките си другари
бях най-вжприемчивия. Когато излезохме офицери,
бяхме готови да пролеем кржвта си за оскжрбената
чест на полка, а за сжщинската чест почти никой
от нас и не знаеше, какво нящо е тя, а ако бях я
узнал, начаса бих се усмихнал сам най-пжрво. Не
ще кажа, че бяха лоши; всичките тия младежи бяха
добри, но се джржеха лошо, а от всички най-вече
аз. Главното е това, че аз имах свой капитал, а за
това се и впуснах да живея за удоволствието си с
всички младежки стремежи, без спирт, плунах, дето
се казва, с разпжнати платна. Но ето кое е чудното:
четех аз тогава и книги и даже с голямо удовол-
ствие. Само Библията в това време никак не отварях,
но никога не се и отделях от нея, а навсякжде я
мжкнех с себе си: наистина пазех тая книга, без да
зная това сам, „с дни и часове, с месеци и години“. Прислужих тжй четири години, попаднах, най-после
в града К., дето стоеше тогава нашият полк. Град-
ското общество беше разнообразно, многолюдно и
весело, гостоприемно и богато, а мен ме добре по-
срещаха навсякжде, защото бях весел, па при това
ме имаха не като сиромаш, което не значи малко в
обществото. Ето че се и случи едно обстоятелство,
което послужи за начало на всичко. Привжрзах се
кжм една млада и прекрасна мома, умна и достойна,
с характер ясен, благороден, джщеря на почтени
родители. Не бяха малки хора, имаха имот, влияние
и сила, приемаха ме ласкаво и на драго сжрдце. И,
не щеш ли, стори ми се, че момата е разположена
кжм мене сжрдечно, после вече сам постигнах, и
сжвсем се досетих, че, може би, никак не сжм я и
обичал с такава сила, а само почитах ума ѝ и вжз-
вишения ѝ характер, което не можеше да не бжде.
В всеки случай, аз отложих за малко време всека
решителна стжпка. А пжк в туй време ненадейно се
случи да отида в командировка за два месеца в друг
окржг. Вржцам се след два месеца, и току се на-
учавам, че момата се вече омжжила за един богат
землевладелец, човек макар и по-стар от мене на
години, но още млад, който имаше вржзки в столи-
цата и с висшето общество, което аз немах, човек
твжрде любезен и освен това образован, а колкото пжк
за образование, аз го немах никак. Тжй бях поразен
от тоя неочакван случай, че даже ми се разбжрка ума. А
главното се заключаваше в туй, че, както се научих
още тогава, тоя млад землевладелец ѝ бил годеник още
отдавна, и че сжм го срещал в кжщата им много пж-
ти, но не сжм забелязвал нищо, заслепен от достойн-
ствата си. Но ето това тжкмо ме обиди: та как тжй,
зсички почти знаели, а само аз не сжм знаел нищо?
И току веднага почувствувах неуджржима злоба. С
червенина на лицето започнах да си спомням, как
много пжти сжм ѝ загатвал за моето намерение да

и направя предложение, а тжй като тя не ме спи-
раше, и не ме беше предупредила, то, дето ще се
рече, извлякох заключение, че тя ме е подигравала.
После, разбира се, аз сжобразих и си спомних,
че тя ни най-малко не ме е подигравала, а, напро-
тив, сама прекжсваше шеговито такивато разговори,
и на място тех отваряше други, — но тогава аз не
можех да сжобразя това, и пламнах от отжмжжение.
Спомням си с очудване, че това отжмжжение и гне-
вжт ми бяха на самия мене до крайност тежки и
противни, защото, като бях с лекж характер, не мо-
жех джлго време да се сжрди някому, а поради туй
някак сам се разпалвах изкуствено, и станах, най-
после, безобразен и глупав. Дочаках му времето и
веднжж в едно голямо сжбрание ми се удаде да ос-
кжрбж моя „сжперник“ уж за сжжжршено друга при-
чина, да го подиграя за мнението му за едно важно
тогава сжбитие, — работата беше в 1826 година,
— и ми казваха хората, че сжм го подиграл остро-
умно и майсторски. После го принудих да ми даде
обяснение, и вече при обяснението дотолкова грубо
се отнесох, че той прие поканата ми за дуел, при
всичко, че имаше огромна разлика помежду нас, за-
щото аз бях и по-малжк от него, бях незначителен
и с долен чин по служба. Подир вече научих добре,
че той е приел поканата ми никак от ревниво чув-
ство кжм мене: той и преди ме ревнуваше малко
от своята годеница; сега бе помислил, че ако тя се
научи, че той е претжрпал оскжрблението от мене,
и не се решил да ме повика на дуел, то да не поч-
не тя неволно да го презира. Аз намерих секундент
твжрде скоро, един другар поручик, пак от нашия
полк. Макар да се преследваха тогава дуелите твжр-
де жестоко, но те пак бяха на мода между военни-
те, — толкова дивни предрасжжджци нарастват и се за-
твжрдяват по някога в обществото. Беше кжм свжршека
на юлий, и ето нашата среща беше определена за дру-
гия ден вжн от града, в седем часа сутринта, — и наистина,
тук се случи с мене нящо фатално. От вечерта, ка-
то се вжрнах у дома си, разсвирепял и безобразен,
разсжрдих се на денщика си Афанасия и го ударих
с всичката си сила два пжти по лицето. Той служе-
ше при мене отскоро и преди се е случвало да сжм
го ударвал, но никога с такава зверска жестокост.
И вервате ли, мои мили, четиридесет години сж се
изминали оттогава, а си спомням това сега с срам и
болка на сжрдце. Легнах си аз да спя, поспях три
часа време, станах, вече се сжжоряваше. Веднага
скочих от леглото си, не исках повече да спя, при-
ближих се до прозореца, отворих го, — той гледа-
ше кжм градината, гледам слжнцето изгрева, вре-
мето топло, прекрасно, зачуруликаха птиченца. Как-
во е туй, мисля си аз, че усещам в душата си нещо
позорно и низко. Дали не от това, че отивам да
проливам кржв? Не, мисля си, като да не е от това.
Да не би да се боя от смжртта, да не бжда убит?
Не, сжвсем не е това, никак даже не е това... И
току веднага се досетих каква беше работата; а
именно, че аз през вечерта бях набжхтал Афанасия!